

ZAGRANICZNE SYSTEMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

PRAKTYCZNY PRZEWODNIK PO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA

MATERIAŁ INFORMACYJNY OPRACOWANY PRZEZ
BIURO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA – ENIC-NARIC POLSKA

Spis treści

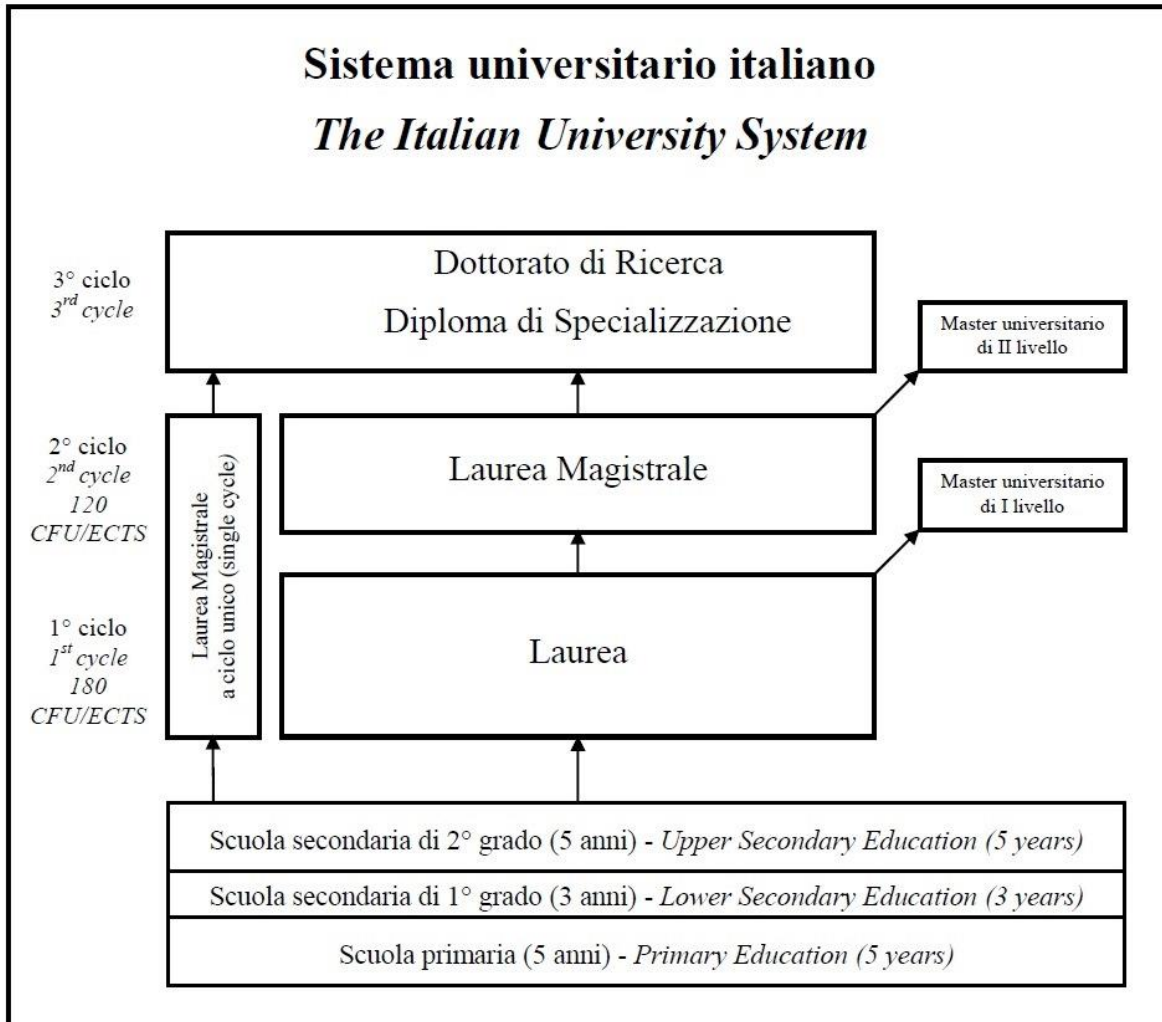
System szkolnictwa wyższego Włoch – diagramy	3
Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów wyższych pierwszego stopnia lub studiów jednolitych	5
Studia pierwszego stopnia.....	5
Studia drugiego stopnia i studia jednolite.....	6
Studia podyplomowe	8
Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)	8
Abilitazione Scientifica Nazionale (<i>National Scientific Qualification</i>)	9
Skala ocen.....	9
Lista uczelni	9
Tabela ewaluacyjna włoskich dyplomów	10

Noty prawne

1. Opracowanie udostępnione jest na licencji [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International \(CC BY-NC-ND 4.0 International\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
2. Informacje zawarte w opracowaniu służą wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym i nie stanowią źródła prawa, urzędowej interpretacji przepisów prawa, a także nie są oficjalnym stanowiskiem właściwych organów lub władz.

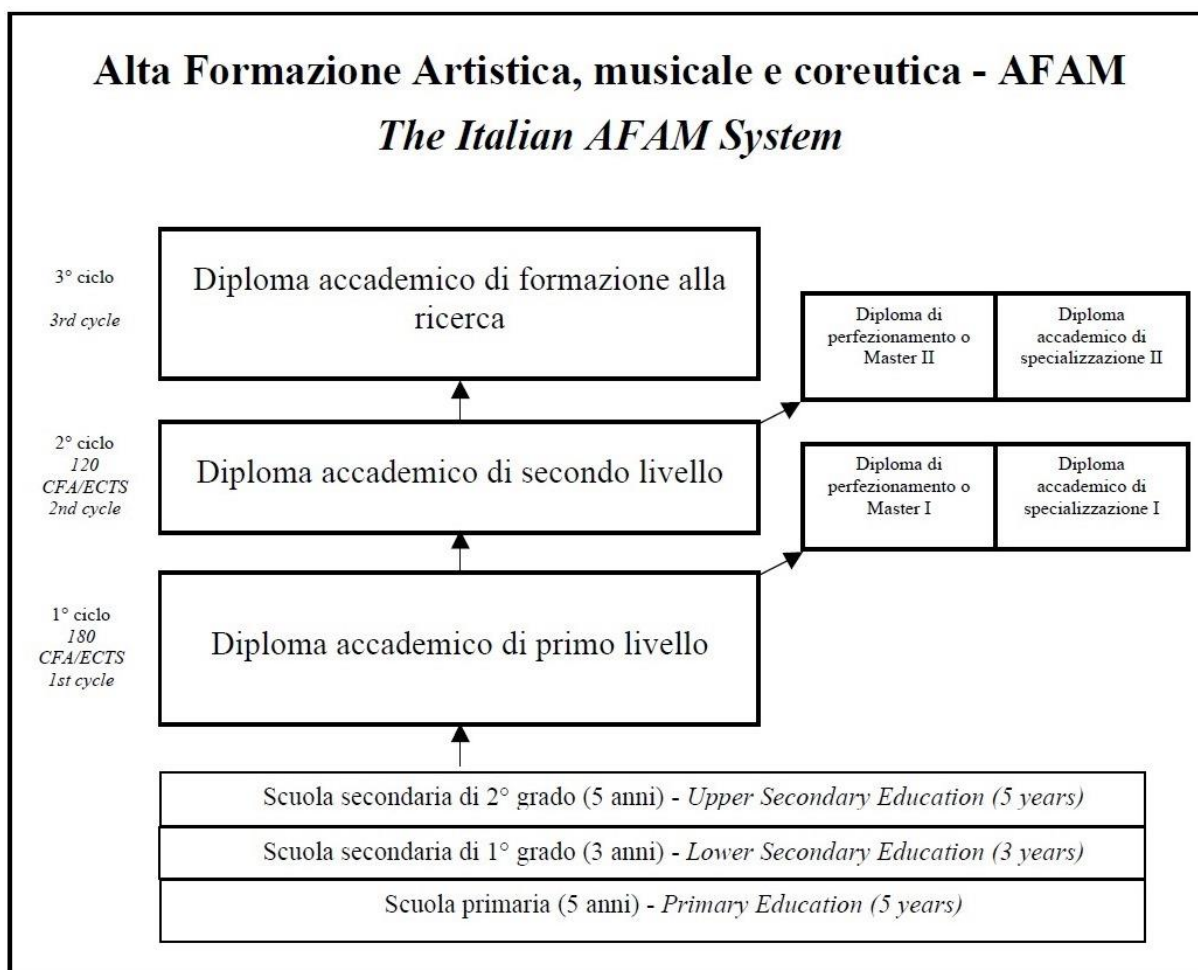
System szkolnictwa wyższego Włoch – diagramy

System uniwersytecki

Źródło: http://attministeriali.miur.it/media/211288/grafico_sistema_universitario_italiano.pdf

System szkolnictwa artystycznego

Źródło: http://attiministeriali.miur.it/media/210757/ds_grafico_afam_2013.pdf

Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów wyższych pierwszego stopnia lub studiów jednolitych

Prawo do ubiegania się o przyjęcie na studia w szkołach wyższych każdego typu we Włoszech mają osoby, które posiadają świadectwo ***Diploma di Esame di Stato conclusivo dei Corsi di Istruzione Secondaria Superiore*** (nazywane również ***Diploma di Maturità***). Świadectwo to jest wydawane od roku szkolnego 1998/99 po zdaniu egzaminu maturalnego (nazywanego *esame di maturita*).

Podczas rekrutacji na niektóre kierunki studiów (np. medycyna, architektura) przeprowadzane są dodatkowe egzaminy wstępne.

Uzyskane we Włoszech świadectwa uprawniające tam do podejmowania studiów wyższych podlegają w Polsce uznaniu na podstawie art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie opracowanej przez Departament Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki, właściwy w kwestii uznawalności świadectw: <https://www.gov.pl/web/edukacja/uznawanie-wykształcenia-uzyskanego-za-granica>.

Studia pierwszego stopnia

System boloński

Studia pierwszego stopnia we Włoszech prowadzone są przez uniwersytety, politechniki i inne uczelnie typu uniwersyteckiego. Kształcenie trwa 3 lata, co odpowiada 180 punktom ECTS, a jego absolwenci uzyskują tytuł ***Dottore*** oraz dyplom o nazwie ***Laurea*** (w skrócie *L/L3*). Dyplom ten uprawnia jego posiadacza do ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia (prowadzące do uzyskania *Laurea Magistrale*) lub studia podyplomowe (prowadzące do uzyskania *Master universitario di primo livello*).

Absolwenci studiów pierwszego stopnia w uczelniach artystycznych uzyskują ***Diploma Accademico di primo livello***. Dyplom ten daje prawo kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia (prowadzących do uzyskania *Diploma accademico di secondo livello*) lub studiach podyplomowych (prowadzących do uzyskania *Diploma accademico di specializzazione I* lub *Diploma di perfezionamento o Master I*).

UWAGA: We Włoszech właściwe dyplomy są wydawane z opóźnieniem (1-2 lata). Absolwenci otrzymują zaświadczenia (najczęściej w formie wydruku elektronicznego), które pełnią rolę dyplomu do czasu jego wydania. Właściwy dyplom ma najczęściej format A3 i jest często bogato zdobiony i pełni funkcję dekoracyjną.

System przedboloński

Przed 1999 r. włoskie uczelnie oferowały 2- lub 3-letnie krótkie programy studiów, które łączyły wiedzę akademicką z przygotowaniem zawodowym. Ich absolwenci otrzymywali ***Diploma Universitario (DU)***, który dawał prawo do kontynuacji kształcenia na studiach jednolitych prowadzących do uzyskania

Diploma di Laurea (istniała możliwość zaliczenia na ich poczet max. 2 lat kształcenia odbytych podczas studiów krótkich).

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce włoski dyplom potwierdzający ukończenie trzyletnich studiów lub studiów pierwszego stopnia trwających co najmniej trzy lata – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany we Włoszech dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, dający w tym kraju prawo do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych.

Powyższe przepisy ustawy stosuje się także w odniesieniu do wydanych we Włoszech zaświadczeń o ukończeniu studiów i uzyskaniu właściwego tytułu.

Określenie polskiego odpowiednika włoskiego dyplomu jest możliwe w drodze nostryfikacji, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

Studia drugiego stopnia i studia jednolite

System boloński

Dyplomem uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia jest dyplom **Laurea**. Studia drugiego stopnia trwają 2 lata i są prowadzone przez uniwersytety i politechniki. Warunkiem ich ukończenia jest uzyskanie 120 ECTS (300 ECTS łącznie ze studiami pierwszego stopnia) oraz przygotowanie pracy dyplomowej. Absolwenci studiów drugiego stopnia uzyskują tytuł **Dottore Magistrale** oraz dyplom o nazwie **Laurea Specialistica/Magistrale (LS/LM)**.

Taki sam tytuł i dyplom otrzymują również absolwenci studiów jednolitych, które prowadzone są na kierunkach takich jak medycyna, weterynaria, stomatologia i protetyka dentystyczna, farmacja, architektura i prawo. Studia te trwają 5 lub 6 lat (co odpowiada 300-360 ECTS), a uzyskany w wyniku ich ukończenia dyplom jest we Włoszech uważany za równoważny dyplomowi ukończenia studiów drugiego stopnia.

Posiadacze dyplomu **Laurea Specialistica/Magistrale** są we Włoszech uprawnieni do kontynuacji kształcenia na studiach doktoranckich (prowadzących do uzyskania *Dottorato di ricerca*) oraz studiach podyplomowych (prowadzących do uzyskania *Master universitario di secondo livello* lub *Diploma di Specializzazione*).

Studia drugiego stopnia prowadzone przez uczelnie artystyczne (akademie muzyczne i sztuk pięknych) również trwają 2 lata (co odpowiada 120 ECTS). Ich absolwenci uzyskują dyplomy o nazwie **Diploma Accademico di secondo livello**, które dają im prawo do podejmowania studiów doktoranckich (prowadzących do uzyskania *Diploma accademico di formazione alla ricerca*) oraz studiów

podyplomowych (prowadzących do uzyskania *Diploma accademico di specializzazione II* lub *Diploma di perfezionamento o Master II*).

UWAGA: We Włoszech właściwe dyplomy są wydawane z opóźnieniem (1-2 lata). Absolwenci otrzymują zaświadczenia (najczęściej w formie wydruku elektronicznego), które pełnią rolę dyplomu do czasu jego wydania. Właściwy dyplom ma najczęściej format A3 i jest często bogato zdobiony i pełni funkcję dekoracyjną.

System przedboloński

Przed wprowadzeniem systemu bolońskiego we Włoszech obowiązywały przepisy, które nie przewidywały podziału na studia pierwszego i drugiego stopnia. Do początku roku akademickiego 2000/2001 studia w tym kraju prowadzone były jako studia jednolite. Trwały one od 4 do 6 lat, a ich absolwenci uzyskiwali tytuł *Dottore/Dottoressa (Dott./Dott.ssa.)* oraz dyplom *Diploma di Laurea (DL)* lub *Laurea di Dottore*. Dyplomy te uznawane są obecnie we Włoszech za równoważne dyplomom ukończenia studiów drugiego stopnia i uprawniają ich posiadaczy do kontynuacji kształcenia na studiach doktoranckich i studiach podyplomowych.

W obszarze sztuki wszystkie dyplomy klasyfikowane były na jednym (pierwszym) poziomie. W świetle obecnie obowiązującej we Włoszech ustawy o szkolnictwie wyższym dyplomy te są przyrównywane do dyplomów ukończenia studiów drugiego stopnia, pod warunkiem jednak, że ich posiadacze legitymują się również *Maturità Diploma* lub zagranicznym świadectwem maturalnym.

Podobnie, jak ma to miejsce obecnie, w przeszłości właściwe dyplomy również były we Włoszech wydawane z dużym opóźnieniem. Absolwenci otrzymywali zaświadczenia, które pełniły rolę dyplomu do czasu jego wydania.

UWAGA: Czas trwania studiów prowadzących do uzyskania dyplomu *Laurea* pozwala odróżnić studia pierwszego stopnia uzyskane w system bolońskim (3 lata) od studiów jednolitych (4-6 letnich), uzyskanych w systemie przedbolońskim.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce włoski dyplom potwierdzający ukończenie studiów drugiego stopnia lub co najmniej czteroletnich studiów jednolitych – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany we Włoszech dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia lub studiów jednolitych, dający w tym kraju prawo ubiegania się o nadanie stopnia doktora, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych,
- ubiegania się o przyjęcie do szkoły doktorskiej lub o nadanie stopnia doktora.

Powyższe przepisy ustawy stosuje się także w odniesieniu do wydanych we Włoszech zaświadczeń o ukończeniu studiów i uzyskaniu właściwego tytułu.

Określenie polskiego odpowiednika włoskiego dyplomu jest możliwe w drodze nostryfikacji, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

Studia podyplomowe

W zależności od poziomu ukończonego kształcenia, absolwenci studiów wyższych we Włoszech mają możliwość podejmowania różnego rodzaju kształcenia podyplomowego.

Posiadacze dyplomu ukończenia ogólniakademickich studiów pierwszego stopnia (*Laurea* lub odpowiadającego mu dyplomu zagranicznego) mogą podjąć minimum roczne studia (min. 60 ECTS) prowadzące do uzyskania dyplomu **Master universitario di primo livello (MU1)**. Posiadacze dyplomu ukończenia artystycznych studiów pierwszego stopnia (*Diploma accademico di primo livello* lub odpowiadającego mu dyplomu zagranicznego) mogą natomiast podjąć minimum roczne studia (min. 60 ECTS) prowadzące do uzyskania **Diploma di perfezionamento o Master I** lub kształcenie prowadzące do uzyskania **Diploma accademico di specializzazione I**.

Do posiadaczy dyplomu ukończenia ogólniakademickich studiów drugiego stopnia (*Laurea Magistrale* lub odpowiadającego mu dyplomu zagranicznego) skierowane są dwa rodzaje studiów podyplomowych: minimum roczny program (min. 60 ECTS) prowadzący do uzyskania **Master universitario di secondo livello (MU2)** oraz trwające od 2 do 6 lat (120-360 ECTS) studia specjalizacyjne (oferowane głównie w dziedzinach medycznych), prowadzące do uzyskania **Diploma di Specializzazione**. Posiadacze dyplomu ukończenia artystycznych studiów drugiego stopnia (*Diploma accademico di secondo livello* lub odpowiadającego mu dyplomu zagranicznego) mogą z kolei wybrać między minimum rocznymi studiami (min. 60 ECTS) prowadzącymi do uzyskania **Diploma di perfezionamento o Master II** lub kształcenie prowadzące do uzyskania **Diploma accademico di specializzazione II**.

Żaden z ww. dyplomów ukończenia studiów podyplomowych nie nadaje we Włoszech uprawnień akademickich i nie może być podstawą do kontynuacji kształcenia na studiach wyższego stopnia.

Dyplomy ukończenia studiów podyplomowych nie są poddawane w Polsce procedurze formalnego uznania. Poświadczają one uzyskanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych i jako takie mogą być przedkładane pracodawcy.

Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)

Dyplomem uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia doktoranckie jest dyplom *Laurea Specialistica* lub dyplom *Laurea (DL)* uzyskany w systemie przedbolońskim po ukończeniu co najmniej 4 lat studiów.

Studia doktoranckie we Włoszech prowadzone są wyłącznie przez uniwersytety i szkoły wyższe typu uniwersyteckiego. Trwają minimum 3 lata. i polegają głównie na realizacji niezależnych projektów badawczych (nie są im przypisywane punkty ECTS), choć czasem jest wymagane uczestnictwo w seminariach lub zajęciach na uczelni. Studia doktoranckie kończą się uzyskaniem dyplomu **Dottorato di Ricerca** (tytułu **Dottore di Ricerca**) lub – w przypadku dziedzin artystycznych – uzyskaniem **Diploma accademico di formazione alla ricerca**.

Zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień naukowy nadany przez uznaną włoską instytucję posiadającą prawo do jego nadawania, jest równoważny ze stopniem naukowym nadawanym w Polsce.

Abilitazione Scientifica Nazionale (*National Scientific Qualification*)

We Włoszech nie ma drugiego (wyższego) stopnia naukowego, istnieje tam natomiast procedura habilitacyjna pozwalająca na wyłonienie nauczycieli akademickich mogących pełnić funkcję profesora na uczelni (jest ona określona w przepisach przez **articolo 16 della legge 30 dicembre 2010, n. 240**). Dorobek naukowy kandydatów jest oceniany m.in. przez komisję kwalifikacyjną (*Commissioni*), a po pozytywnej weryfikacji i zakwalifikowaniu do pełnienia tej funkcji osoby uzyskują **Abilitazione Scientifica Nazionale (National Scientific Qualification)**.

Dokument o uzyskaniu *Abilitazione Scientifica Nazionale*, wydawany przez włoskie ministerstwo właściwe ds. nauki i szkolnictwa wyższego, zaświadcza o uzyskaniu uprawnień do zatrudnienia na stanowisku profesora na uczelniach we Włoszech. Dokument ten nie potwierdza nadania ani stopnia ani tytułu naukowego, **nie może** więc zostać uznany za równoważny z polskim dyplomem o nadaniu stopnia doktora habilitowanego zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Należy zauważyć, że *profesor* we Włoszech nie oznacza tytułu naukowego, lecz stanowisko na uczelni.

Skala ocen

Egzaminy zdawane w trakcie studiów na włoskich uczelniach oceniane są w skali od 0 do 30 punktów, przy czym najniższą zaliczającą oceną jest 18. Egzamin końcowy (dyplomowy) oceniany jest natomiast w skali od 0 do 110 punktów, a najniższą zaliczającą oceną jest 66.

Lista uczelni

Lista uznanych włoskich uczelni dostępna jest na stronie internetowej:

<https://www.cimea.it/pagina-istituzioni-riconosciute-e-corsi-accreditati> - strona w jęz. włoskim

<https://www.cimea.it/EN/pagina-istituzioni-riconosciute-e-corsi-accreditati> - strona w jęz. angielskim

Tabela ewaluacyjna włoskich dyplomów

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
<i>Laurea (L3)</i> – uzyskiwany po ukończeniu 3-letnich studiów	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów pierwszego stopnia.
<i>Diploma Accademico di primo livello</i>		
<i>Diploma Universitario</i>		
<i>Laurea Specialistica/Magistrale</i>	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego, studiach podyplomowych, w szkole doktorskiej oraz ubiegania się o nadanie stopnia doktora.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia.
<i>Diploma Accademico di secondo livello</i>		
<i>Diploma di Laurea</i> – uzyskiwany po ukończeniu 4-6 letnich studiów w systemie przedbolońskim		
<i>Dottorato di Ricerca</i>	Możliwość wszczęcia postępowania habilitacyjnego.	Jest równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym.